

ДҮРЭМ, ЖУРАМ ШИНЭЧЛЭН БАТЛАХ ТУХАЙ (СОРЬЦЫН ХЯНАЛТ, БҮРТГЭЛ)

Захиргааны хариуцлагын тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 46.1, 46.2, Эрдэнэсийн сангийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Монгол Улсын сорьцын хяналтын дүрэм"-ийг 1 дүгээр, "Үнэт металлын сорьц тогтоох, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу тодорхойлох, тэдгээрийг бүртгэх журам"-ыг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.
2. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Журам, жагсаалт батлах тухай" Засгийн газрын 1997 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн 245 дугаар тогтоол, "Дүрэм шинэчлэн батлах тухай" Засгийн газрын 1998 оны 3 дугаар сарын 20-ны өдрийн 33 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАТБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН ШАДАР САЙД Н.АЛТАНХУЯГ

МОНГОЛ УЛСЫН СОРЬЦЫН

ХЯНАЛТЫН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Монгол Улсын сорьцын хяналт (цаашид "сорьцын хяналт" гэх)-ын зорилго нь Монгол Улсад үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн сорьц тогтоож баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу тодорхойлох, тэдгээр (цаашид "эрдэнэс" гэх)-ийн бүртгэлийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулахад оршино.

1.2. Сорьцын хяналтыг улсын хэмжээнд сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хэрэгжүүлнэ.

1.3. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага /"цаашид сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллага" гэх/-ын дарга нь сорьцын хяналтын улсын ерөнхий байцаагч, сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан нэгжийн дарга нь улсын ахлах байцаагч байна. Сорьцын хяналтын улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийн эрхийг сорьцын хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн олгоно.

1.4. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллага нь үнэт металлын сорьц тогтоох, эрдэнийн чулуу тодорхойлох лабораториуд, үнэт металл хайлах хэсэг, улсын байцаагчдаас бүрдэнэ. Орон нутагт үнэт металлын сорьц тогтоох лаборатори байгуулан ажиллуулж болно.

1.5. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагын үнэт металлын сорьц тогтоох, эрдэнийн чулуу тодорхойлох лабораториуд нь итгэмжлэгдсэн байна. Лаборатори нь шинжилгээний дүнг батлах тусгай тэмдэг, хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

1.6. Сорьцын хяналтын улсын байцаагч нь үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын хууль тогтоомж, энэхүү дүрэм болон тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан эрх зүйн бусад актыг удирдлага болгон ажиллана.

1.7. Сорьцын хяналтын улсын байцаагч нь үнэмлэх, хувийн дугаар бүхий тэмдэг, түүнчлэн албан шаардлага, дүгнэлт, акт, торгуулийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

1.8. Сорьцын хяналтын улсын байцаагч нь үнэт металлын сорьц тогтоох, эрдэнийн чулуу тодорхойлох асуудлаар мэргэшсэн, сорьцын хяналт шалгалтын ажилд дадлагажсан байвал зохино.

1.9. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллага нь орон нутагт ажиллаж байгаа улсын байцаагчийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, үйл ажиллагаанд нь нэгдсэн дүгнэлт гарган, холбогдох арга хэмжээ авч ажиллана.

Хоёр. Сорьцын хяналтын үйл ажиллагааны хамрах хүрээ

2.1. Монгол Улсад үйлдвэрлэх үнэт металаар хийсэн эдлэл нь ISO 9202:1991 стандартыг үндэслэн дор дурдсан сорьцтой байна:

а/ платинан эдлэл	850	/найман зуун тавь/
платинан эдлэл	900	/есөн зуу/
платинан эдлэл	950	/есөн зуун тавь/
б/ алтан эдлэл	333	/гурван зуун гучин гурав/
алтан эдлэл	375	/гурван зуун далан тав/
алтан эдлэл	585	/таван зуун наян тав/
алтан эдлэл	750	/долоон зуун тавь/
алтан эдлэл	916	/есөн зуун арван зургаа/
алтан эдлэл	960	/есөн зуун жар/
в/ мөнгөн эдлэл	800	/найман зуу/
мөнгөн эдлэл	835	/найман зуун гучин тав/
мөнгөн эдлэл	875	/найман зуун далан тав/
мөнгөн эдлэл	925	/есөн зуун хорин тав/
г/ палладийн эдлэл	500	/таван зуу/

д/ тусгай зориулалт болон захиалгаар хийх эдлэлийг 999 /есөн зуун ерэн ес/ сорьцтой үйлдвэрлэж болно.

2.2. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн сорьц тогтоох шинжилгээг үнэт металлын сорьц тогтоох лабораторид хийнэ. Үнэт металлаар хийсэн эдлэлд энэхүү дүрмийн 2.1-д заасан сорьцын баталгааны цифр бүхий тусгай тэмдэг /клейм/-ийг дарж баталгаажуулна.

2.3. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийг дараахь байдлаар баталгаажуулна:

-хэрэв уг эдлэл нь хоёр буюу түүнээс дээш хэсгээс бүрдэж хэсэг тус бүрийг өөр сорьцоор үйлдвэрлэсэн бол тухайн хэсэг тус бүрийн сорьцыг тогтоон бага сорьцыг дарна;

-хэрэв уг эдлэлийг хоёр буюу түүнээс дээш төрлийн үнэт металлаар үйлдвэрлэсэн бол металл тус бүрийн сорьцыг тогтоож, тухайн металл дээр нь сорьц дарах боломжгүй бол аль дарж болох хэсэг, төрөл дээр нь хоёр сорьцыг дарна.

2.4. Монгол Улсын эрдэнэсийн санд худалдан авах үнэт металлын сорьцыг тогтоож, эрдэнийн чулууг тодорхойлж баталгаажуулалт хийнэ.

2.5. Бүх төрлийн үнэт металлаар хийсэн утас, хуудас болон багаж хэрэгсэл тэдгээрийн эд ангийг үйлдвэрлэл, техникийн шаардлагын дагуу энэхүү дүрэмд заагаагүй сорьцоор үйлдвэрлэж болно.

2.6. Түүх, соёлын дурсгалт зүйл, археологийн олдвор, байгалийн төрц үнэт металлд сорьцын баталгааны тэмдэг дарахгүй байж болно.

2.7. Сорьцын улсын хяналтыг дараахь үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлнэ:

2.7.1. эрдэнэс олборлолтын бүртгэл нь зохих хууль тогтоомжийн дагуу хийгдэж байгаа эсэх;

2.7.2. байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэний үнэт металлаар үйлдвэрлэсэн эдлэлийн сорьц нь энэ дүрмийн 2.1-д заасан стандартад тохирч байгаа эсэх;

2.7.3. байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэний эрдэнийн чулуугаар үйлдвэрлэсэн эдлэлийн тодорхойлолт нь үнэн эсэх;

2.7.4. импортоор оруулж ирсэн эрдэнэсийн сорьц, эрдэнийн чулууны тодорхойлолт нь худалдааны гэрээ болон гэрээнд заасан сорьцын баталгааны тэмдэг, эрдэнийн чулууны тодорхойлолттой тохирч байгаа эсэх;

2.7.5. шаардлагатай бол эрдэнэсээр хийсэн үнэт эдлэлийг Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхэд гаалийн бүрдүүлэлтэд шаардагдах тодорхойлолт буюу шинжээчийн дүгнэлтийг гаргах;

2.7.6. үнэт эдлэлийн сорьцын баталгааны болон үйлдвэрлэгчийн барааны тэмдгийн хэв загвар, дардсыг магадлан шалгах;

2.7.7. үнэт металлын сорьц тогтоох шинжилгээний дүн, эрдэнийн чулуу тодорхойлсон талаар гарсан маргааныг таслан магадлах /экспертийн/ шинжилгээ хийх;

2.7.8. эрдэнэсээр хийсэн эдлэлийн бүртгэлд ашиглаж байгаа хэмжих хэрэгсэл нь хэмжих хэрэгслийн баталгаажуулалтад хамрагдсан эсэх.

Гурав. Сорьцын хяналтын улсын байцаагчийн бүрэн эрх

3.1. Сорьцын хяналтын улсын байцаагч нь Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д заасан нийтлэг бүрэн эрхээс гадна энэ дүрмийн 2.7-д заасан хяналтыг хэрэгжүүлж, сорьц тогтоох шаардлагатай эдлэлийг үнэт металлын сорьц тогтоох лабораторид шилжүүлж шалгуулах.

Дөрөв. Хариуцлага

4.1. Энэ дүрмийн заалтыг зөрчсөн байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн, албан тушаалтанд сорьцын хяналтын улсын байцаагч хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

4.2. Улсын байцаагчийн албан шаардлагыг байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн албан тушаалтан хугацаанд нь биелүүлж хариуг албан ёсоор өгч байх үүрэгтэй.

4.3. Сорьцын хяналтын улсын байцаагчийн тавьсан акт, торгууль, албан шаардлагыг хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд шийдвэрийг хүлээн авсан этгээд гомдлоо улсын ерөнхий байцаагчид тавина. Улсын ерөнхий байцаагч асуудлыг хянан үзээд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариу өгөх үүрэгтэй.

4.4. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагын үйл ажиллагаа, улсын байцаагчтай холбоотой гомдлыг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

4.5. Сорьцын хяналтын улсын байцаагч үүрэгт ажлаа зохих ёсоор гүйцэтгээгүй, хууль тогтоомж зөрчсөн тохиолдолд

холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээнэ.

---oOo---

**Үнэт металлын сорьц тогтоох, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу
тодорхойлох, тэдгээрийг бүртгэх журмын 1 дүгээр хавсралт**
СТАНДАРТЧИЛАЛ, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ГАЗАР СОРЬЦЫН ХЯНАЛТЫН
ХЭЛТЭС ЭРДЭНИЙН ЧУЛУУНЫ ГЭРЧИЛГЭЭ

№

..... онсар өдөр

Ерөнхий тэмдэглэл.

Тодорхойлолт

Засалт

Хэлбэр

Хэмжээ

Жин

Үр дүн

Гарал үүсэл

/Эрдэнийн чулууны шинжээчийн

нэр, гарын үсэг, тэмдэг/

Үнэт металлын сорьц тогтоох, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу
тодорхойлох, тэдгээрийг бүртгэх журмын 2 дугаар хавсралт

АКТ № ...

..... /байгууллагын нэр/

.....оны сарынны өдөр

Үнэт металл хайлсан тухай акт

Үнэт металлын нэр	Хайлалтын өмнөх жин	Хайлалтын дараахь жин	Хайлалтаас эргүүлж авсан шаар /шлак/-ын жин	Хайлалтын хорогдол	Тайлбар
2	3	4	5	6	7

Тайлбар: Гулдмай тус бүр дээр хайлалтын дугаар тавина.

Үнэт металл хайлагч

Үнэт металл хайлахад байлцсан уурхайн

комиссын гишүүд

Үнэт металлын сорьц тогтоох, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу
тодорхойлох, тэдгээрийг бүртгэх журмын 3 дугаар хавсралт

ҮНЭТ МЕТАЛЛ ОЛБОРЛОЛТЫН ЖУРНАЛ

/бохир жин, граммаар/

С. н, сар, өдөр	Угаах төхөөрөмжийн нэр	Шлюз ээс авсан металлтай элсний хэмжээ	Анхны угаалгын дараахь металлын жин	Анхны боловсруулалт хийсний дараахь		Өссөн дүнгээр металлын жин	Угаагч, үлээгчийн гарын үсэг	Комиссын гишүүдийн гарын үсэг
				Металлын жин	Хар шлхийн жин			

Үнэт металлын сорьц тогтоох, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу
тодорхойлох, тэдгээрийг бүртгэх журмын 4 дүгээр хавсралт

ҮНЭТ МЕТАЛЛ ОЛБОРЛОЛТЫН ЖИЛИЙН ТАЙЛАН

..... Аж ахуйн нэгжийн нэр

Олборлогч аж ахуйн нэгжүүд жил бүрийн

2 дугаар сарын 15-ны дотор Сорьцын

хяналтын хэлтэст ирүүлнэ

Регистрийн №

..... оны сарын ...-ны өдөр

/жин граммаар/

№	Олборлолт				Боловсруулалт					Лабораторийн шинжилгээ		Улсын эрдэнэс
	Олборлосон хугацаасарын.....өдрөөссарын.....өдөр	Угаалгын дараахь жин	Үүнээс ялгасан хар шлихийн жин	Металл хүлээн авсан комиссын акт, журналаар хүлээн авсан жин	Металл хайлсан байгууллагын нэр	Хайлалтын дараахь гулдмайн тоо	Хайлалтын өмнөх жин	Хайлалтын дараахь жин	Хайлалтын хорогдол	Тогтоосон сорьц	Тогтоосон сорьцын металлын жин	Эрдэнэсийн санд худалдсан он, сар, өдөр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Тайлан гаргасан:

Байгууллагын дарга, захирал

Тамга Ерөнхий нягтлан бодогч

Үнэт металл хүлээн авах комисс

Тайланг хүлээн авсан:

Сорьцын хяналтын хэлтсийн дарга

Тамга

Улсын байцаагч

**ҮНЭТ МЕТАЛЛЫН СОРЬЦ ТОГТООХ, БАТАЛГААЖУУЛАХ,
ЭРДЭНИЙН ЧУЛУУ ТОДОРХОЙЛОХ, ТЭДГЭЭРИЙГ
БҮРТГЭХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн сорьц тогтоох шинжилгээ хийх, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу тодорхойлж гэрчилгээ олгох, үнэт металл хайлж гулдмайлах, эдгээр үйл ажиллагааны бүртгэлийг зохицуулахад энэхүү журмыг мөрдөнө.

1.2. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн сорьц тогтоох шинжилгээ хийх, баталгаажуулах, эрдэнийн чулуу тодорхойлж гэрчилгээ олгох, үнэт металлыг хайлж гулдмайлах ажлыг сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага /цаашид "сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллага" гэх/ хийнэ.

1.3. Үнэт металл, эрдэнийн чулуу (цаашид "эрдэнэс" гэх) олборлогч, үйлдвэрлэгч, арилжаалагч байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 46.1, Эрдэнэсийн сангийн тухай хуулийн 15.1 дэх хэсгийг баримтлан сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагаар үнэт металлын сорьц тогтоолгож, эрдэнийн чулууг тодорхойлуулан баталгаажуулна.

1.4 Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр зохицуулагдаж байгаа сорьцын баталгааны тэмдэг бүхий, үйлдвэрлэгчийн барааны болон тухайн улсын сорьцын баталгааны тэмдэгтэйгээс бусад үнэт эдлэлийг сорьцын баталгаагүй гэж үзнэ. Сорьцын баталгаагүй эдлэлийг сорьц тогтоох шинжилгээнд хамруулж баталгаажуулна.

Хоёр. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлээс дээж авах, сорьц тогтоох шинжилгээ хийх, эрдэнэсийг баталгаажуулах

2.1. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлээс дээж авах, сорьц тогтоох шинжилгээ хийх, эрдэнэсийг баталгаажуулах үйл ажиллагааг үнэт металлын сорьц тогтоох лаборатори хийж гүйцэтгэнэ. Лаборатори нь сорьц тогтоох шинжилгээний дүнг актаар баталгаажуулна.

2.2. Сорьц тогтоох шинжилгээний дээжийг гулдмай, эдлэлийн үндсэн хайлшийг төлөөлж чадах хэсгээс дараахь байдлаар авна:

2.2.1. үнэт металл гулдмай болон томоохон цул эдлэлээс өрөмдөж, хөндий болон нарийн хийцтэй эдлэлийн бүрдэл болох жижиг хэсгээс тасалж, задгай утасны хоёр үзүүрээс тасалж, ороолттой утасны задгай талын үзүүрээс хоорондоо 1 метр зайтай хэсгээс тасалж, дэвтэрлэсэн хуудас үнэт металлын аль нэг хуудаснаас тасалж, хэт жижиг бутархай хэсгүүдийг нэгтгэн хайлуулсны дараа тасалж, нунтаг тоосонцор байдалтай бол хольж хутган ижил хэсгүүдэд хувааж түүний аль нэг хэсгээс таслах байдлаар дээж авна;

2.2.2. томоохон цул эдлэл, гулдмайнаас дээж авах цэгийг дараахь байдлаар тодорхойлж өрөмдөж авна:

2.2.2.1. 6000 граммаас дээш жинтэй гулдмайн дээд болон доод талын хоёр өнцгийн диагоналийн уртын дөрөвний нэгтэй тэнцэх хэсгээс цутгамлын зузааны хоёрны нэг хүртэл гүн өрөмдөж, цутгамлын дээд болон доод талаас солбиж тус бүр хоёр дээж;

2.2.2.2. 100-6000 грамм хүртэл жинтэй гулдмайн дээд доод талын хоёр булангийн диагоналийн уртын дөрөвний нэгтэй тэнцэх хэсгээс гулдмайн зузааны хоёрны нэг хүртэл гүн өрөмдөж цутгамлын дээд, доод талаас солбиж тус бүр нэг дээж;

2.2.2.3. 100 грамм хүртэл жинтэй гулдмай, цутгамал буюу бүхэл хэсгийн голыг нэвт өрөмдөж.

2.3. Сорьц тогтоох химийн шинжилгээг олон улсын стандарт /ISO 1725/-ын шаардлагад нийцүүлэн баталсан аргачлалаар, улсын болон байгууллагын стандартын дагуу хийнэ.

2.4. Аж ахуйн нэгж, иргэдээс сорьц тогтоолгохоор нэг удаа ирүүлсэн гулдмай бүрт, үнэт эдлэлийн нэг төрлийн 100 ширхэг тутмас нэг ширхэг эдлэлд, нэг төрлийн эдлэл нь 100 ширхэгт хүрэхгүй байвал ирүүлсэн тооны эдлэл тутмаас нэг ширхэг эдлэлд химийн шинжилгээ хийнэ.

2.5. Сорьц тогтоох химийн шинжилгээний үр дүнг үндэслэн стандартын сорьцод тохирсон үнэт эдлэлийг рентгенофлюоресценцийн аппаратаар нэгбүрчлэн шалгасны дараа сорьцын баталгааны тохирох тэмдгийг дарж баталгаажуулна.

2.6. Үнэт металлаар хийсэн эдлэлийн сорьцын зөрүүний хэлбэлзэл нь 2 сорьцоос илүүгүй байна. Тухайн эдлэлийн

шинжилгээний дүн стандартын сорьцод хүрэхгүй байвал үнэт эдлэлийг битүүмжлэн үл борлуулах нөхцөлтэйгээр үйлчлүүлэгчид нь буцаан олгоно. Хэрэв үйлчлүүлэгч хүсвэл тухайн сорьцод хамгийн ойр байгаа доод сорьцоор баталгаажуулж болно.

Гурав. Эрдэнийн чулуу тодорхойлох

3.1. Эрдэнийн чулууны ангилалд нэр заасан чулууг олборлогч, эрдэнэсийн эдлэл үйлдвэрлэгч, арилжаалагч байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн нь сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагын эрдэнийн чулууны лабораториор чулууг тодорхойлуулж энэхүү журмын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Эрдэнийн чулууны гэрчилгээ" авна.

3.2. Эрдэнийн чулуун эдлэл эзэмшигч хүсвэл өөрийн үнэт эдлэлд эрдэнийн чулууны гэрчилгээ авч болно.

3.3. Их хэмжээний нэг төрлийн таримал /synthetic/, хиймэл, дуураймал /imitations/ чулуун шигтгээг тодорхойлуулах тохиолдолд тухайн чулууны засалтын хэлбэр, хэмжээгээр нь төрөлжүүлэн ялгаж, тэдгээрээс төлөөлүүлэн дээж авч тодорхойлж болно.

3.4. Эрдэнийн чулууны гэрчилгээ нь зөвхөн тухайн үед тодорхойлуулсан чулуу, чулуун эдлэлийн хувьд хүчинтэй байх бөгөөд уг гэрчилгээг өөр чулуу, эдлэлд ашиглахыг хориглоно.

3.5. Эрдэнийн чулууны гэрчилгээ үнэн зөв болохыг уг чулуу, эдлэлийг тодорхойлсон шинжээч өөрөө хариуцна.

3.6. Гоёл чимэглэлийн үйлдвэр нь үнэт эдлэлд суулгах чулуун шигтгээг эдлэл дээрээ суулгахаас өмнө тодорхойлуулсан байвал зохино.

Дөрөв. Үнэт металлыг хайлж гулдмайлах

4.1. Үнэт металлыг сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагад хайлж гулдмайлна. Гулдмайн хэмжээ 12.5 кг-аас илүүгүй байна. Нөөц ихтэй томоохон ордыг ашиглаж байгаа уурхайн үйлдвэрлэлийн дамжлагад цэвэршүүлэх цех ажиллаж байгаа тохиолдолд уг аж ахуйн нэгж нь үнэт металл хайлуулах зуух ажиллуулж болно.

4.2. Үнэт металлыг хайлсан цех энэхүү журмын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Үнэт металл хайлсан тухай акт" бичиж, тухайн аж ахуйн нэгжийн гулдмайн дугаарыг гулдмай тус бүрт тавина.

Тав. Үнэт металл, эрдэнийн чулууны бүртгэл тооцоо

5.1. Үнэт металл олборлогч аж ахуйн нэгж нь олборлосон үнэт металлын мэдээг энэхүү журмын 3 дугаар хавсралтаар баталсан "Үнэт металл олборлолтын журнал"-д бүртгэнэ. Журналыг тухайн уурхайн үнэт металл хүлээн авах комисс хөтөлж, хадгална.

5.2. Аж ахуйн нэгж нь үнэт металл олборлолтын жилийн тайланг энэхүү журмын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан маягтын дагуу гаргаж, Үнэт металл олборлолтын журналын хамт дараа оны 2 дугаар сарын 15-ны дотор сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагад хүргүүлж хянуулна.

Зургаа. Үнэт металл, эрдэнийн чулууны ангилал

6.1. Үнэт металл нь дараахь ангилалтай байна:

1. Доржпалам	Diamond
2. Маргад	Emerald
3. Бадмаараг	Ruby
4. Индраанил	Sapphire
5. Сувд	Pearl

6.2.2 Хагас үнэт чулуу

1. Хувилгаан эрдэнэ	Alexandrite
2. Улбар шар, ногоон, нил ягаан сапфир	Sapphire
3. Эрдэнийн гэрэлт чимэд	Precious opal
4. Эрдэнийн жадеит	Jadeite
5. Демантоид	Demantoid
6. Шпинель	Spinel
7. Гэрэлт чимэд	Opal
8. Усан биндэръяа	Aquamarine
9. Молор	Topaz

10. Родолит	Rhodolite
11. Галтмар	Tourmaline
12. Хризолит	Peridot
13. Циркон	Zircon
14. Биндэръяа	Beryl
15. Кунцит	Kunzite
16. Нил эрдэнэ	Amethyst
17. Оюу	Turquoise
18. Пироп	Pyrope
19. Альмандин /анар/	Almandine
20. Саран чулуу	Moonstone
21. Ногоон мана	Chrysoprase
22. Шаргал болор	Citrine
23. Ягаан болор	Rose quartz
6.2.3 Гоёл чимэглэлийн чулуу	
1. Номин	Lapis lazuli
2. Жадеит	Jadeite
3. Хаш	Neprite
4. Шүр	Coral
5. Усан болор	Rock crystal
6. Утаат болор	Smoky quartz
7. Чароит	Charoite
8. Мана, гартаам	Agat
9. Амазонит	Amazonite
10. Хув	Amber
11. Хар мана	Onyx
12. Үүрийн туяа	Rhodonite
13. Гематит	Hematite
14. Обсидан	Obsidian
15. Ундррам	Aventurine
16. Барын нүд	Tiger's eye
17. Муурын нүд	Cat's eye
18. Шонхорын нүд	Hawk's eye
19. Танзанит	Tanzanite
20. Ногоолин	Malachite
21. Родохрозит	Rhodochrosite
6.2.4 Өнгөлгөөний чулуу	
1. Хас	Jasper
2. Боржин	Granite
3. Чулуужсан мод	Fossilized wood
4. Гантиг	Marble

5. Галт уулын шил	Moldavite
6. Жонш	Fluorite
7. Баргилт	Agalmatolite

6.2.5. Дээрх ангилалд нэр дурдагдаагүй чулууг ижил шинж чанартай чулууны адилаар тооцно.

Долоо. Бусад зүйл

7.1. Сорьцын хяналтын асуудал хариуцсан байгууллагын улсын байцаагч, шинжээч, ажилтан үүрэгт ажлаа буруу хийсэн тохиолдолд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээнэ.

7.2. Энэхүү журмыг зөрчсөн байгууллага, албан тушаалтан, иргэдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу сорьцын хяналтын улсын байцаагч хариуцлага хүлээлгэнэ.

---oOo---